

TIẾP CẬN BỆNH NHÂN NGẮT

GV. Trần Thanh Tuấn

Bộ môn Nội Tổng Quát

Khoa Y, Đại học Y Dược Tp.HCM

05/2017

Mục tiêu

1. Biết được các nguyên nhân gây Ngất thường gặp
2. Đặc điểm của các nguyên nhân gây Ngất thường gặp
3. Tìm được nguyên nhân gây Ngất

Đại cương

- Ngất là tình trạng mất tỉnh táo qua do giảm tưới máu não
- Có nhiều nguyên nhân gây ra ngất
- 30 – 40% ngất do nguyên nhân cường phó giao cảm
- 30% không tìm thấy nguyên nhân

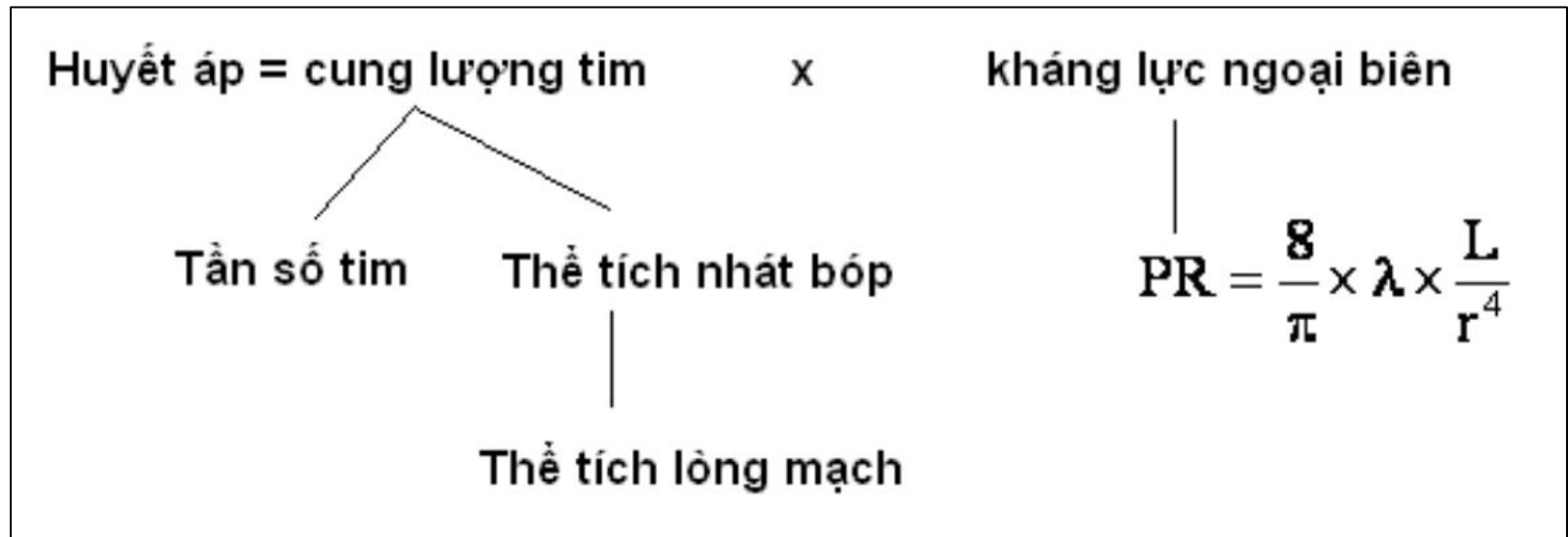
Các nguyên nhân gây ngất

- Do tim mạch:
  - Do rối loạn nhịp (nhịp chậm, nhịp nhanh – cơn Adam stock)
  - Do bệnh cơ tim
  - Do bệnh mạch máu lớn
  - Do suy tim
- Tụt huyết áp tư thế
- Thần kinh tim (Neurocardiogenic)
- Ngất ở tư thế đứng
- Một số nguyên nhân khác

Ngất do nguyên nhân tim mạch

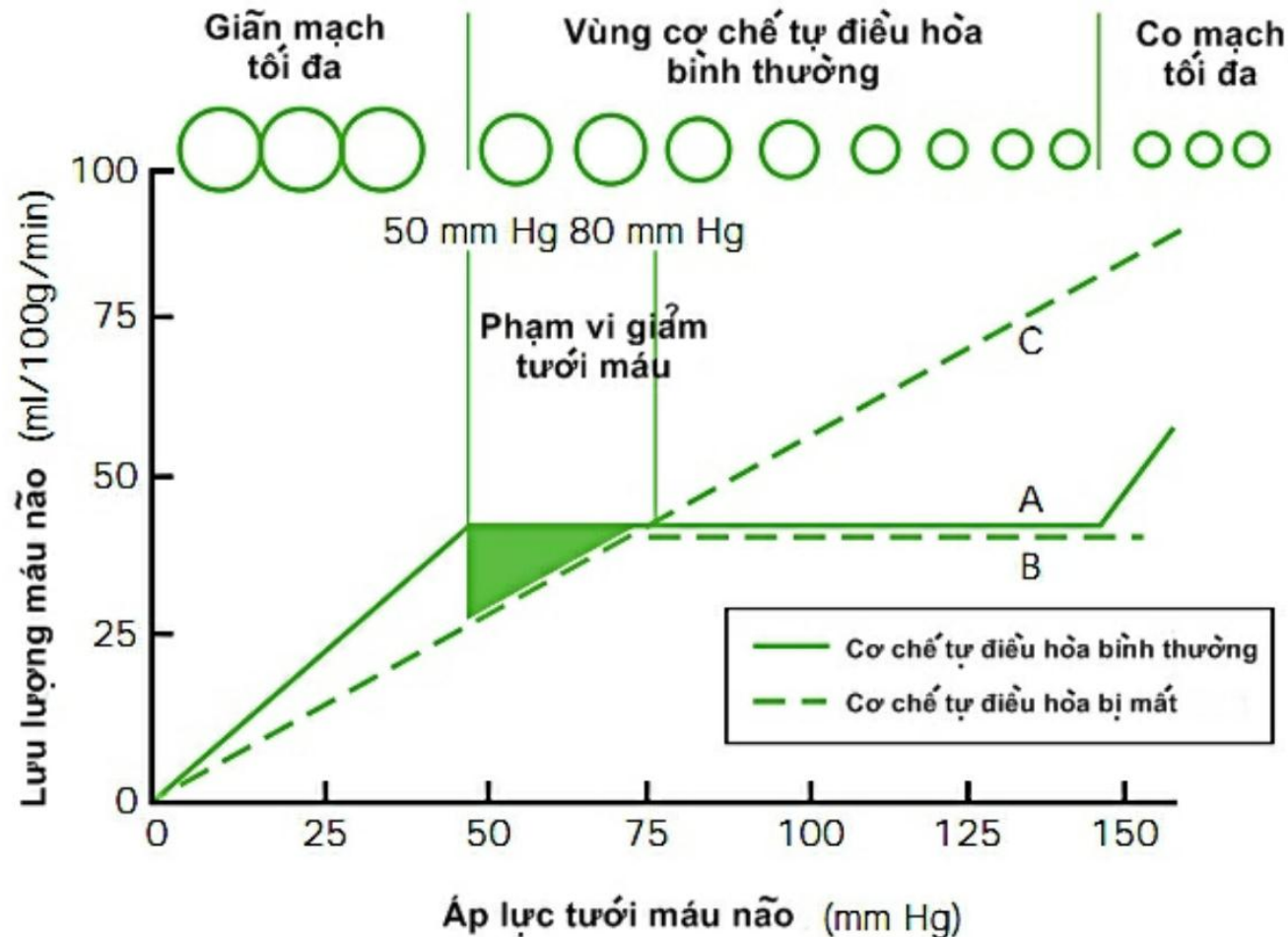
Do rối loạn nhịp chậm:

- Nhịp chậm : tần số tim < 60 lần/ phút
- Nguyên nhân gây ngất:

Tần số tim giảm($F < 60$ lần/ phút) hoặc khoảng ngưng xoang kéo dài (> 10 giây) $\rightarrow$ HA giảm $\rightarrow$ giảm tưới máu não $\rightarrow$ Ngất

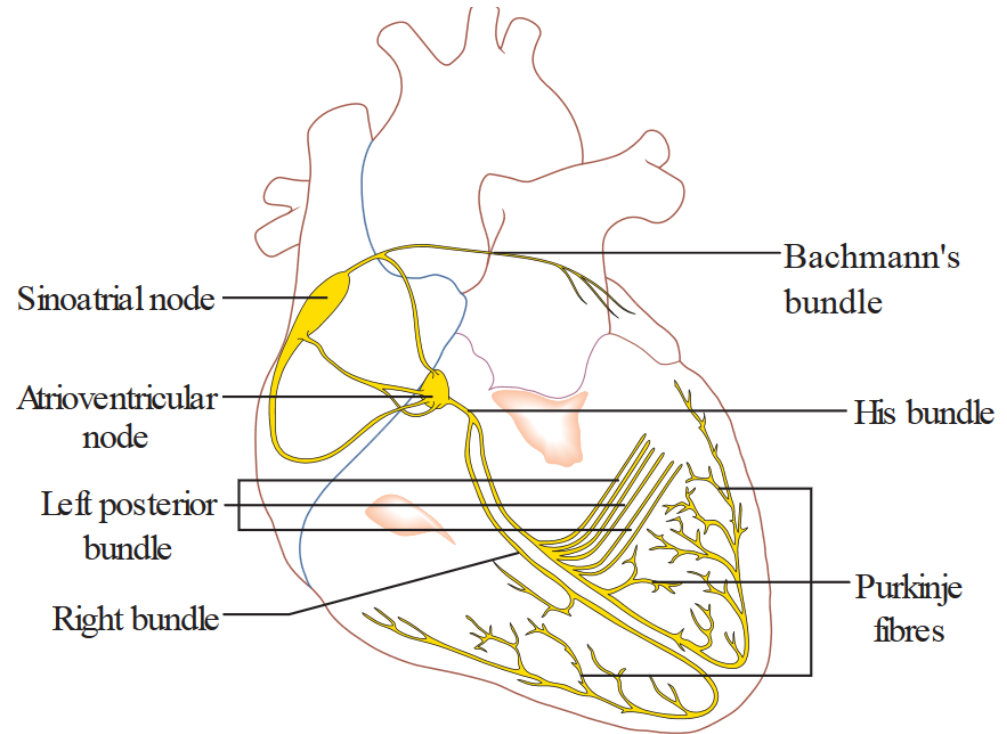
Ngất do nguyên nhân tim mạch

Ngất do nguyên nhân tim mạch

Do rối loạn nhịp chậm:

- Nút xoang
  - Nhịp chậm xoang
  - Block xoang nhĩ
  - Ngưng xoang
- Nút nhĩ thất
  - Block nhĩ thất độ III

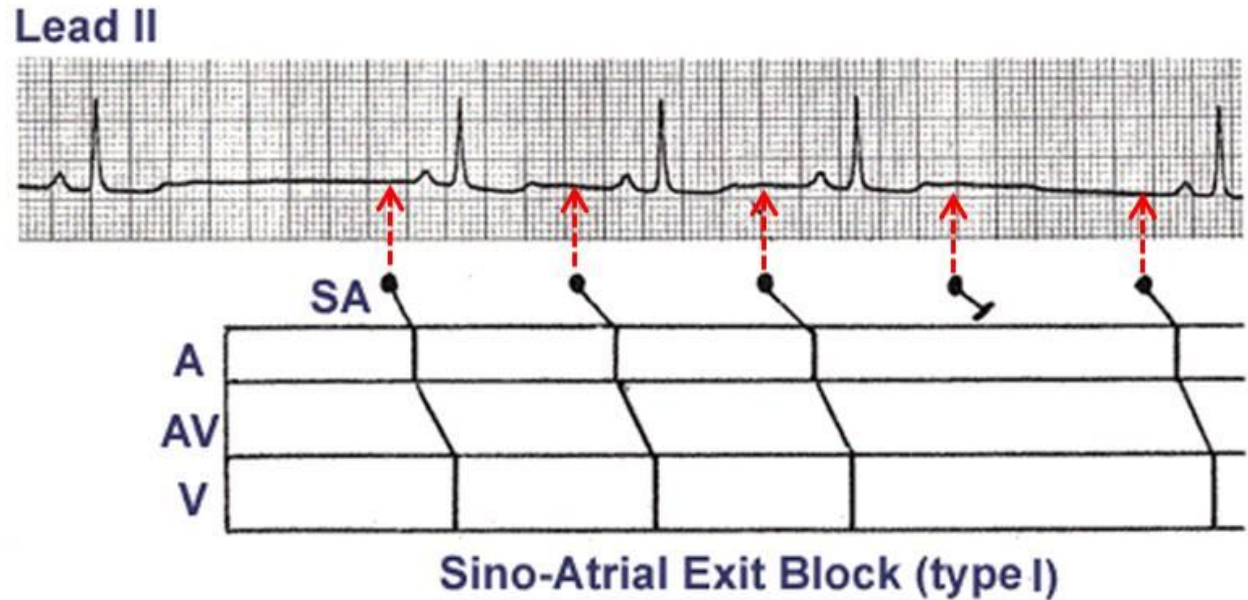
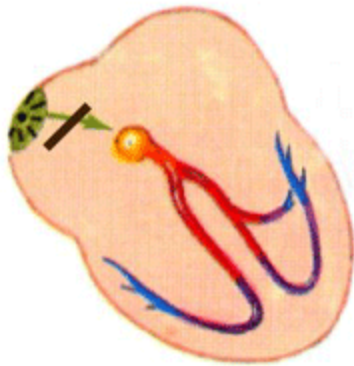
Nhịp chậm xoang

Figure 35-4. Sinus bradycardia at a rate of 45 beats/min.

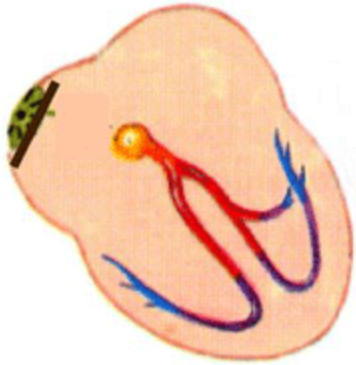

Block xoang nhĩ

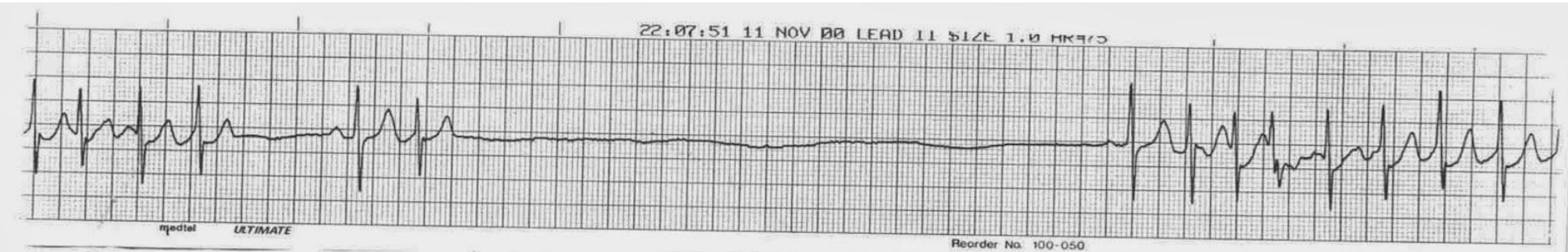

- Khoảng PP giảm dần đến ngưng
- Thời gian ngưng $PP' < 2$ lần thời gian PP bình thường
- Khoảng PP sau ngưng dài hơn khoảng PP trước ngưng

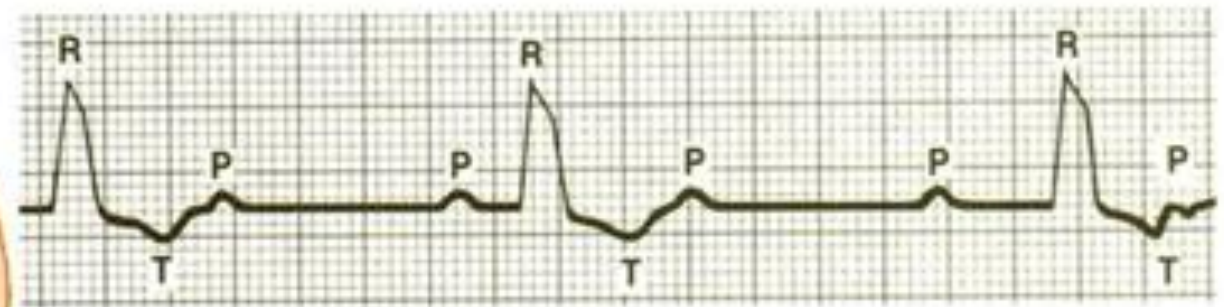
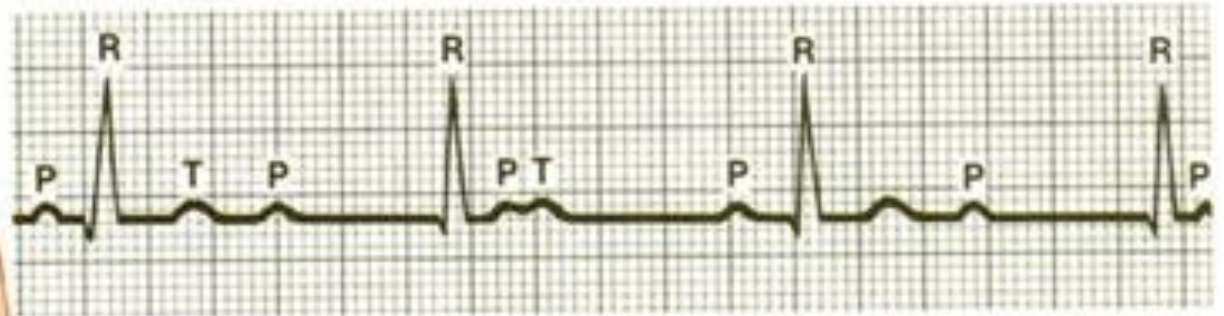
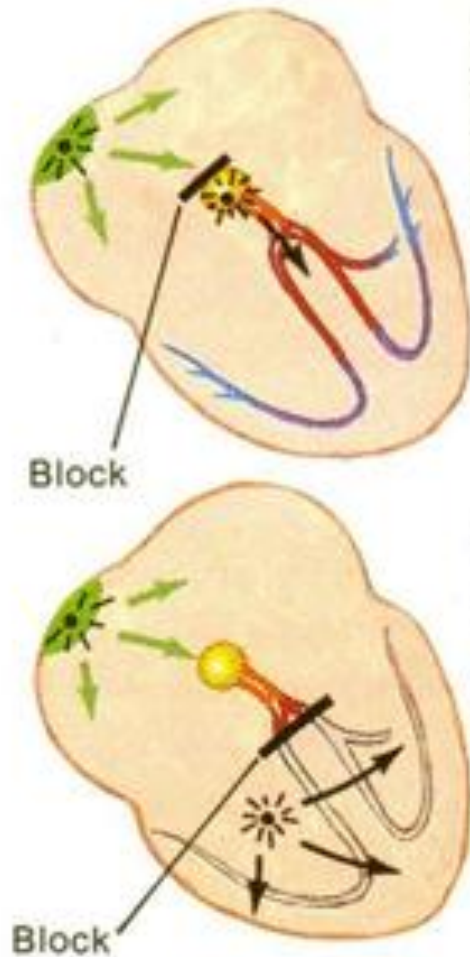
Ngưng xoang

- Tình trạng nút xoang không phát ra nhịp.

Block nhĩ thất độ III

- Hiện diện sóng P
- Tỷ lệ P:QRS khác 1
- QRS hẹp : ổ phát nhịp ở bộ nối
- QRS rộng : ổ phát nhịp ở thất

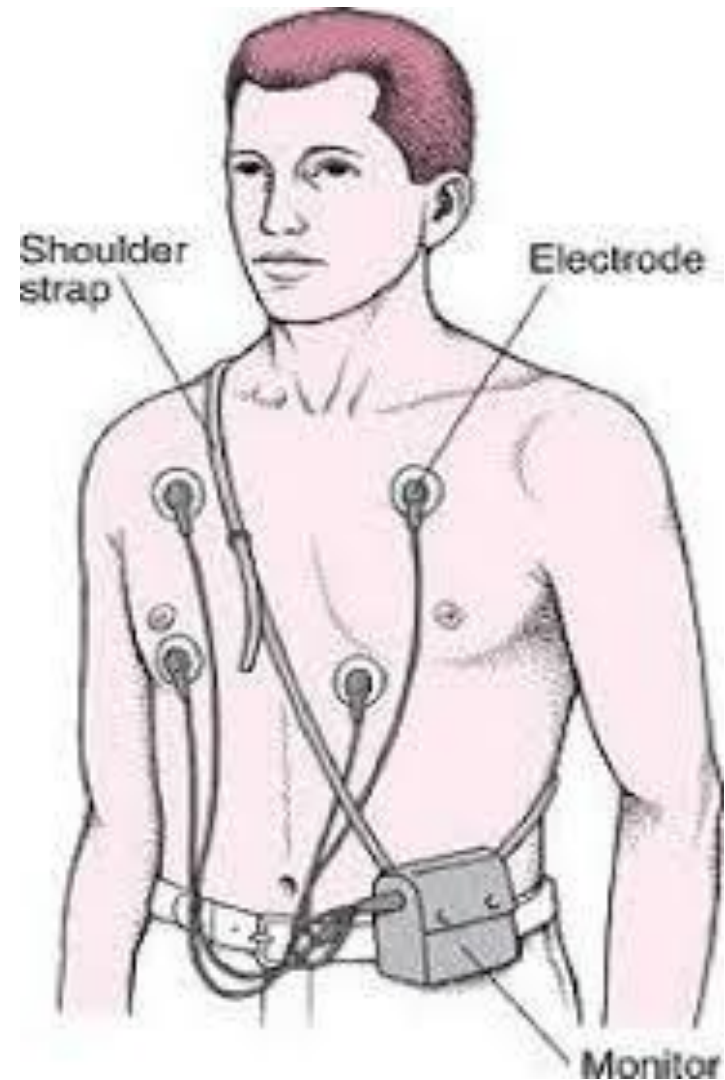
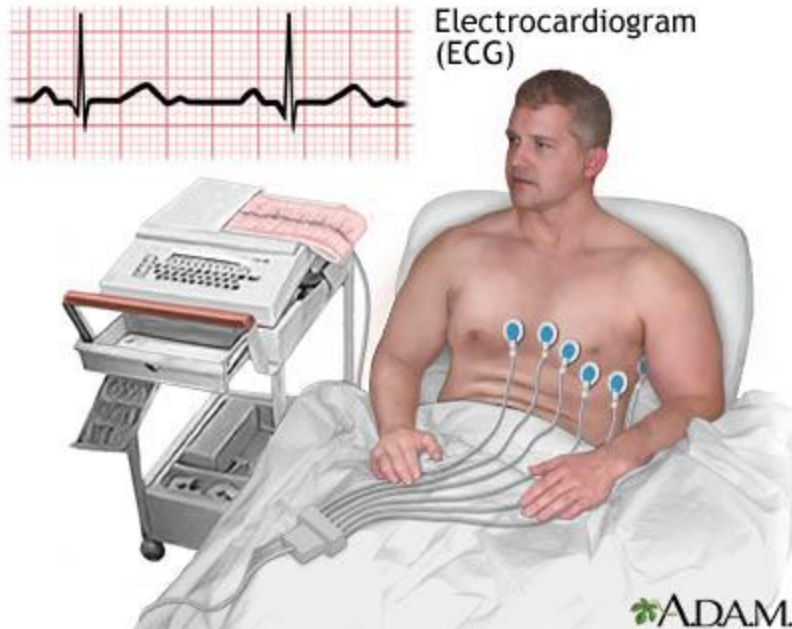
Đặc điểm lâm sàng

- Ngất xảy ra đột ngột
- Không có tiền triệu
- Mạch < 60 lần/ phút
- Nhịp tim chậm < 60 lần / phút
- Chẩn đoán:
  - Đo ECG
  - Holter ECG

Phương tiện chẩn đoán

Holter ECG : ngừng xoang

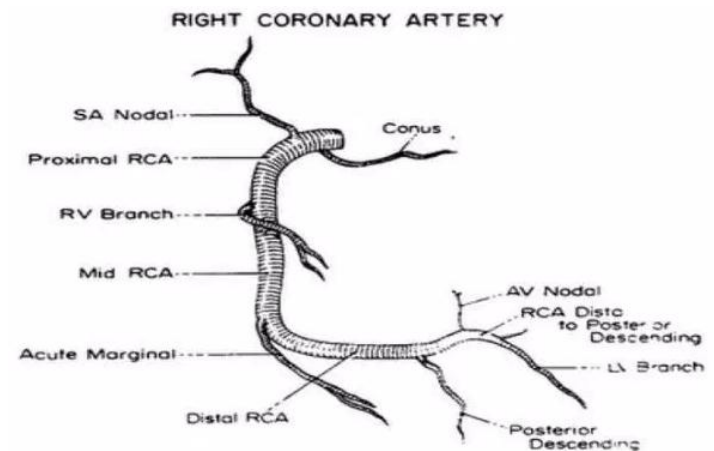
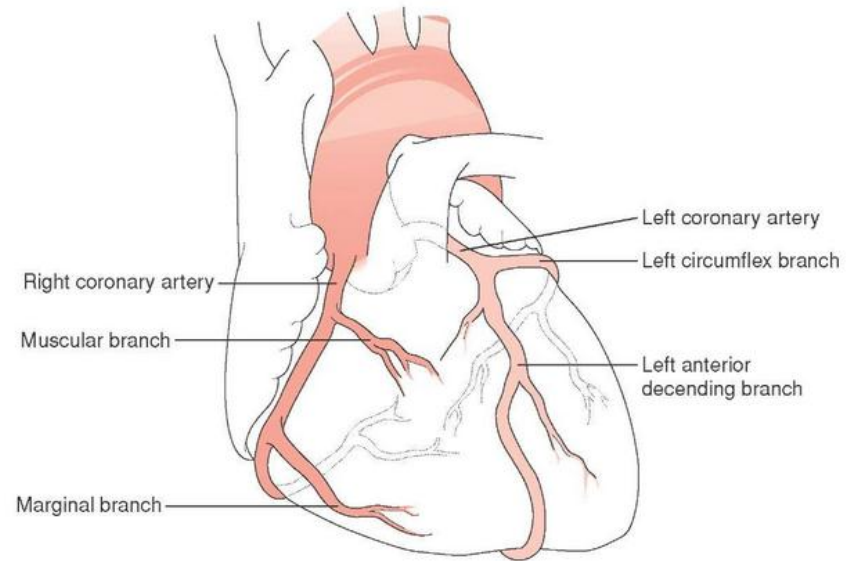

Nguyên nhân gây nhịp chậm

- Bệnh lý:
  - Nhồi máu cơ tim cấp (thành dưới)
  - Thiếu máu cơ tim
  - Suy giáp
  - Thoái hoá hệ thống nút phát nhịp
- Do thuốc:
  - Thuốc ức chế beta
  - Thuốc ức chế canxi – non DHP
  - Digoxin
  - Thuốc chống loạn nhịp khác

Nhồi máu cơ tim cấp

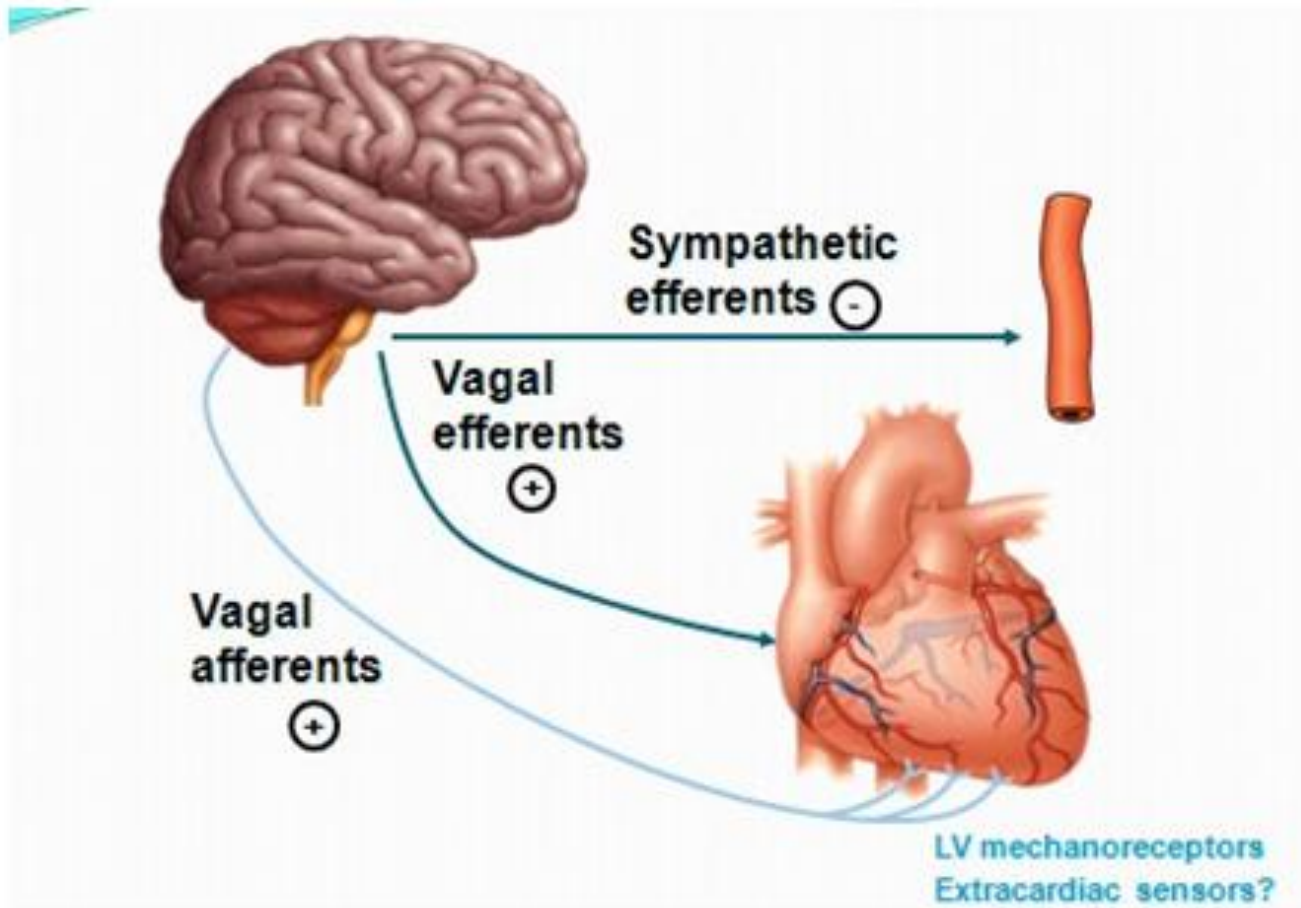
- Gây nhịp chậm:
  - Nhịp chậm xoang
  - Block nhĩ thất
  - Phản xạ Bezold - Jarisch

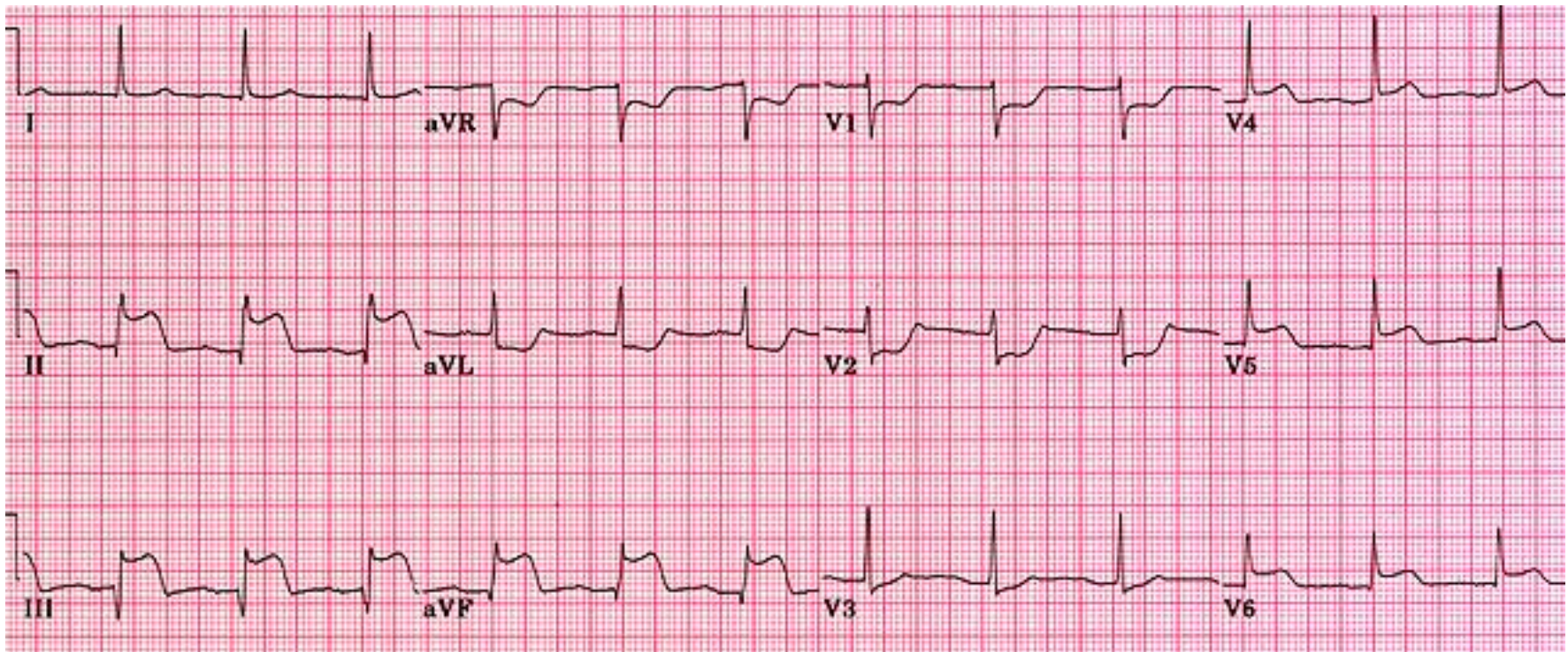
Nhồi máu cơ tim cấp

Phản xạ Bezold-Jarisch

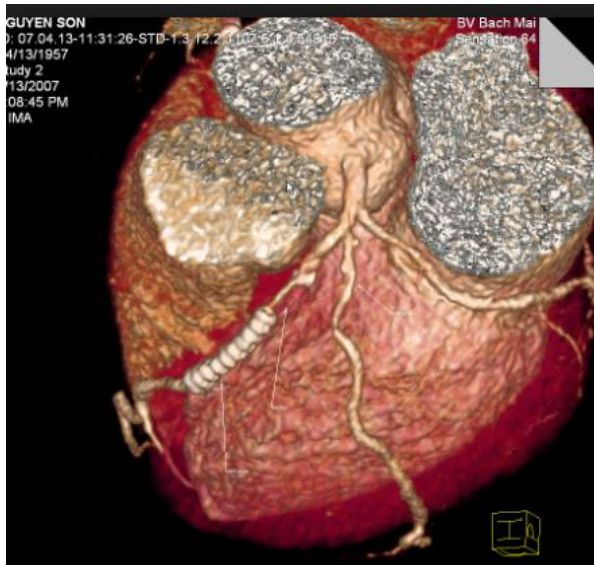
Nhồi máu cơ tim cấp

- Chẩn đoán:
  - Đau ngực cấp mới xuất hiện
  - ECG ST chênh lên ở chuyển đạo DII, DIII, aVF

Thiếu máu cơ tim

- Thiếu máu nuôi các nút phát nhịp và đường dẫn truyền
- Chẩn đoán:
  - Đau ngực kiểu mạch vành
  - ECG có dấu hiệu thiếu máu cơ tim (sóng T âm, dẹt)
  - Chụp MSCT mạch vành: có dấu hiệu hẹp lòng mạch vành
  - Chụp mạch vành qua da: có dấu hiệu hẹp lòng mạch vành

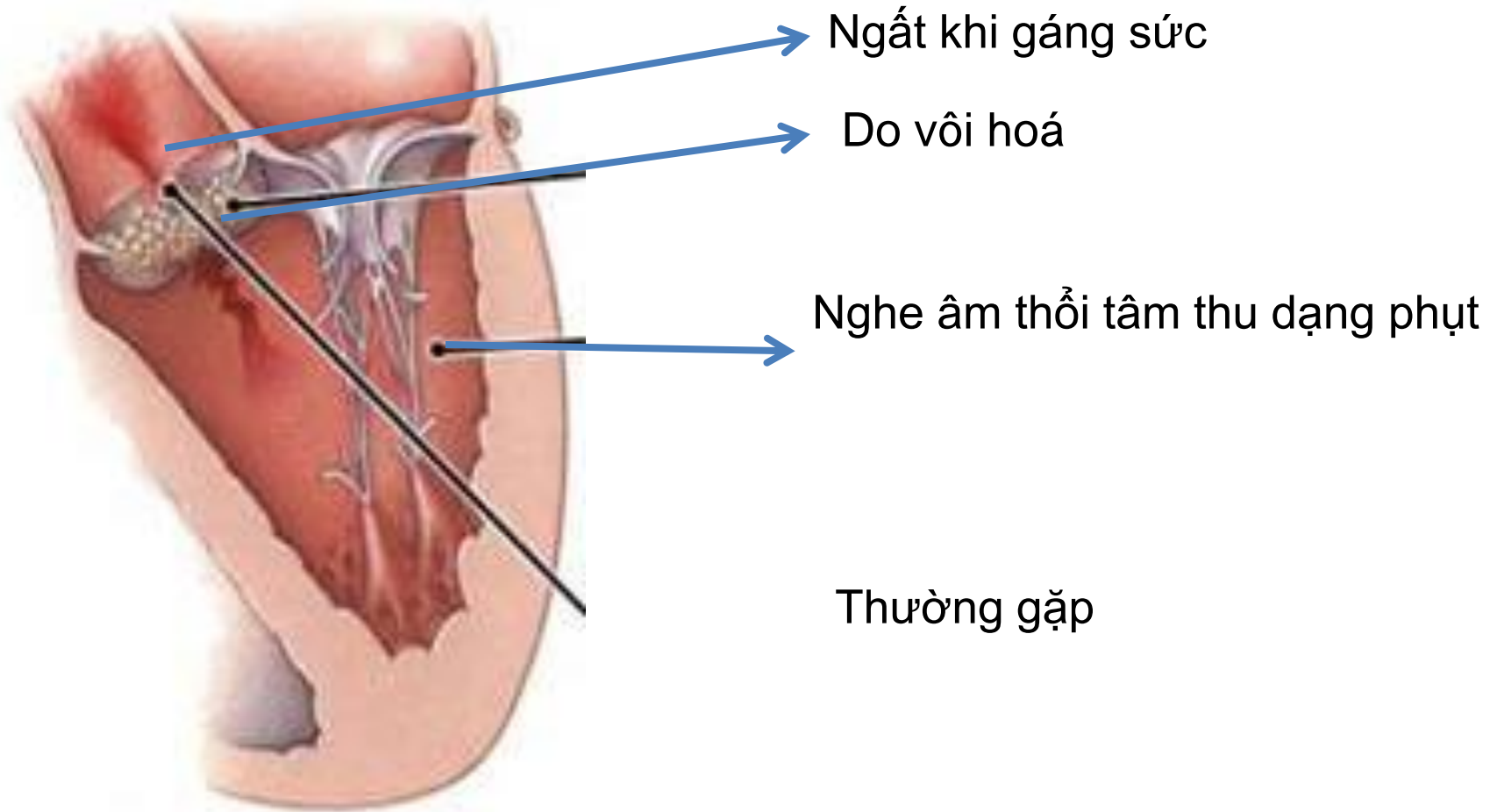

Ngất do bệnh tim mạch

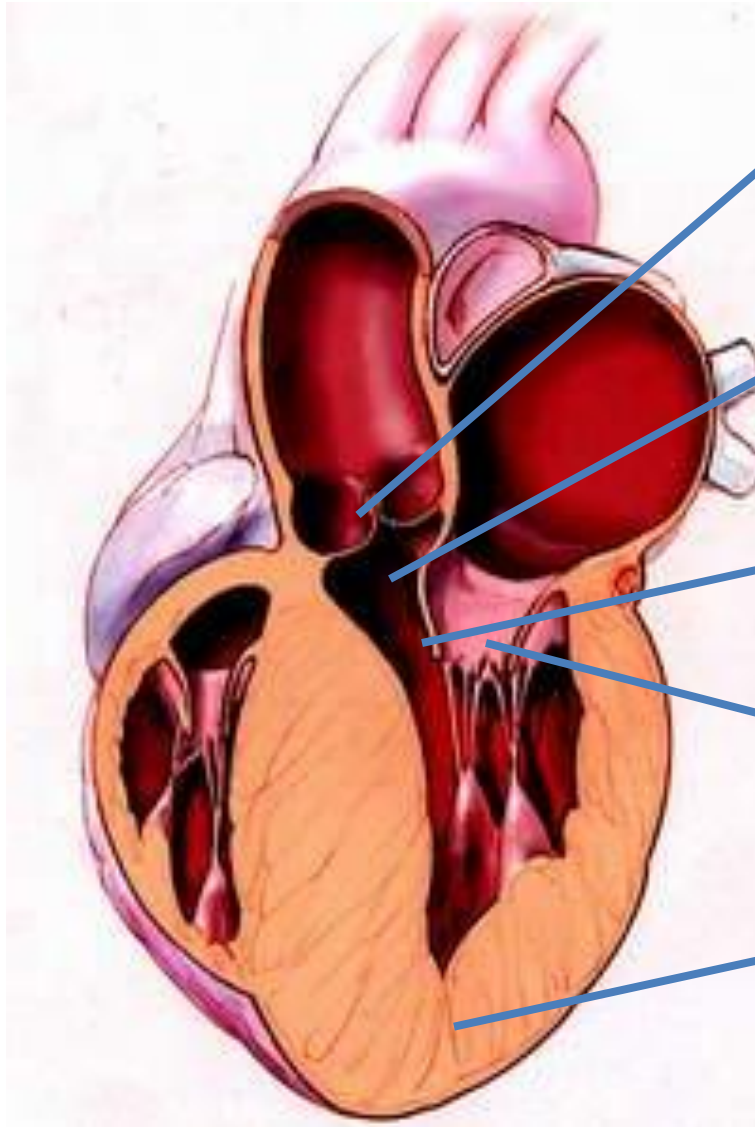
- Bệnh tim cấu trúc:
  - Hẹp van động mạch chủ
  - Hẹp van hai lá
  - Hẹp dưới van động mạch chủ
  - Hẹp van động mạch phổi
  - U nhầy nhĩ trái
- Bệnh mạch máu:
  - Tăng áp phổi
- Suy tim trái
- Đặc điểm lâm sàng: ngất khi gắng sức
- Chẩn đoán : khám lâm sàng + x-quang ngực thẳng + siêu âm tim

Hẹp van động mạch chủ

Bệnh cơ tim phì đại

Ngắt khi gáng sức

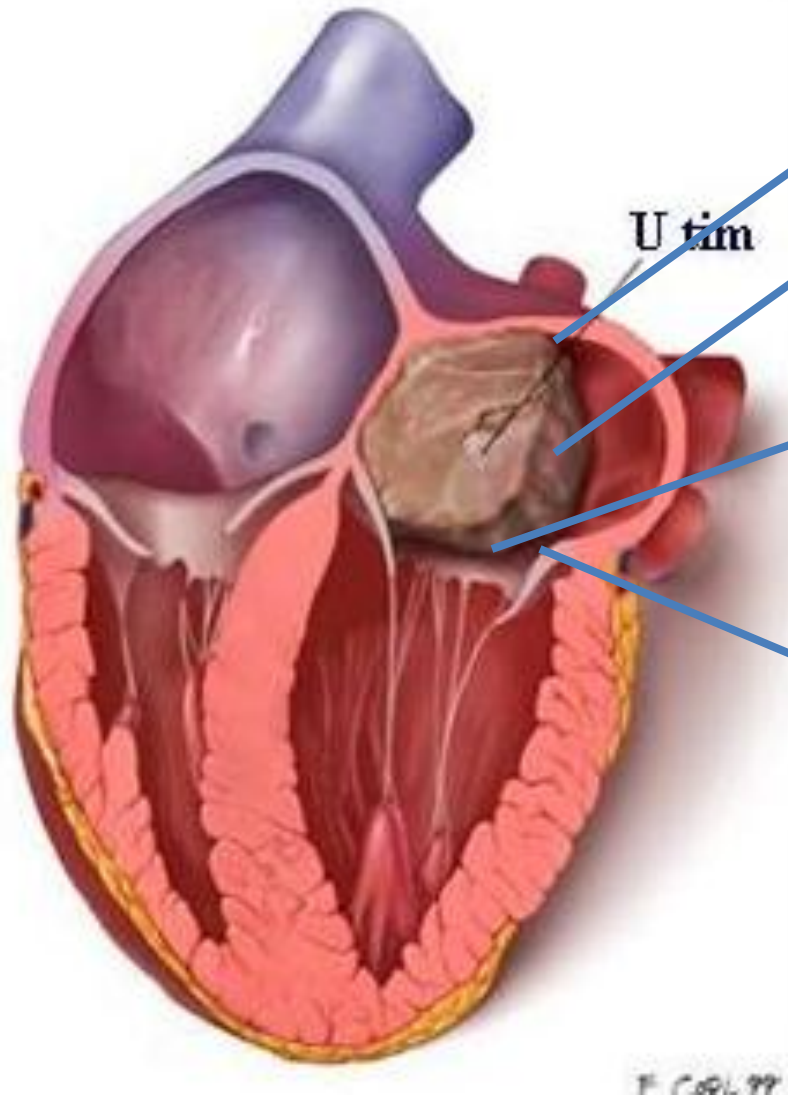
Tắc nghẽn đường ra

Âm thổi âm thu ở khoảng liên sườn III trái

Âm thổi âm thu ở mỏm tim lan dọc bờ trái xương ức

Mỏm tim nảy mạnh

U nhày nhĩ trái

Ngất do tắc van

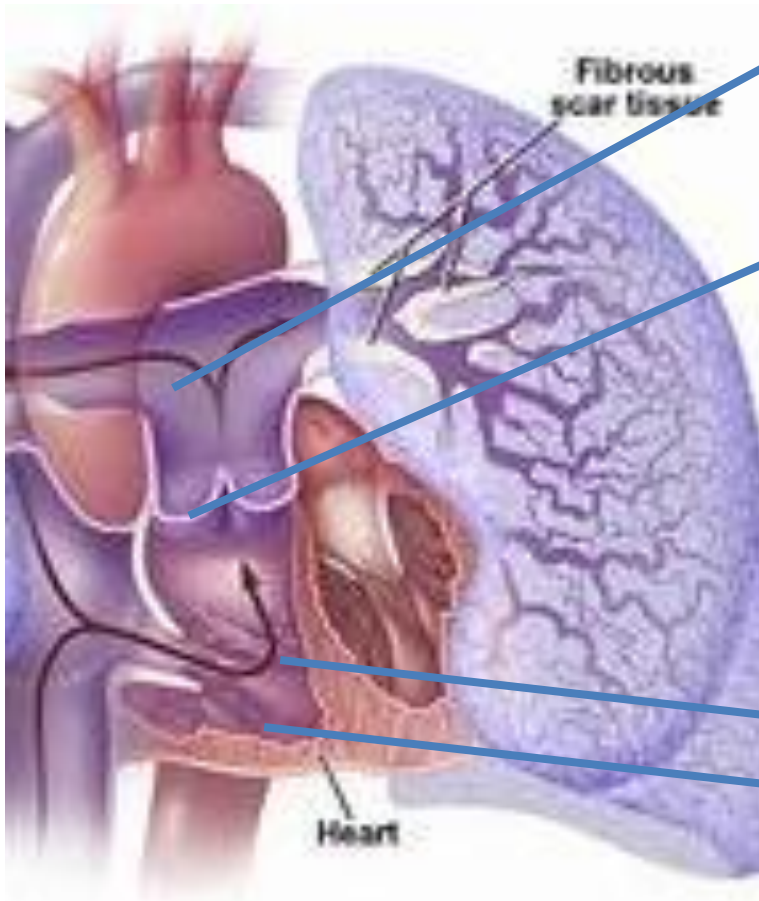
Khó thở khi ngồi, giảm khi nằm

Nghe âm thổi giống hẹp van hai lá

Chẩn đoán dựa vào siêu âm

Do bệnh mạch máu

- Tăng áp phổi

Ngắt khi gắng sức

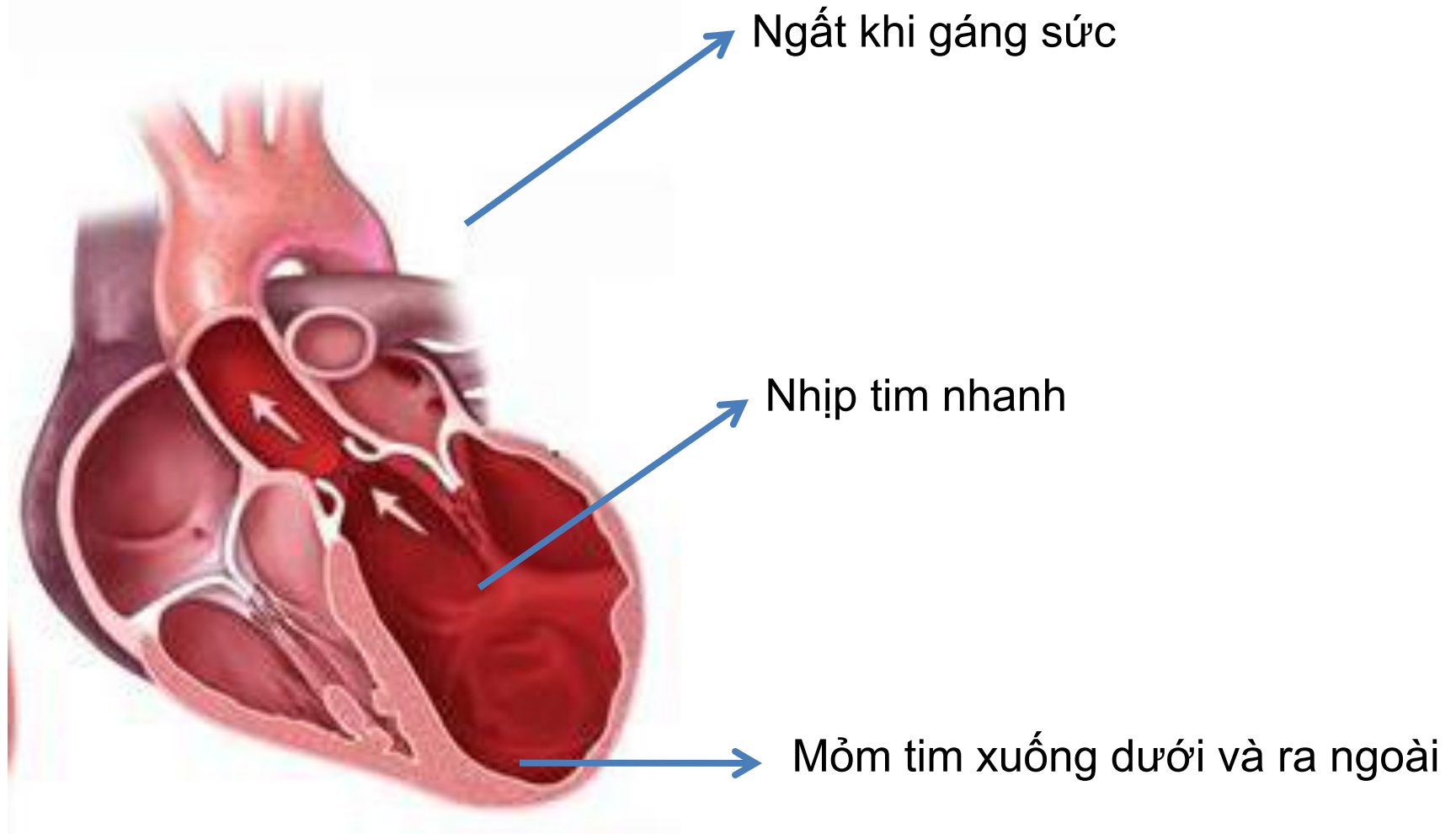
P2 mạnh

Lớn thất phải

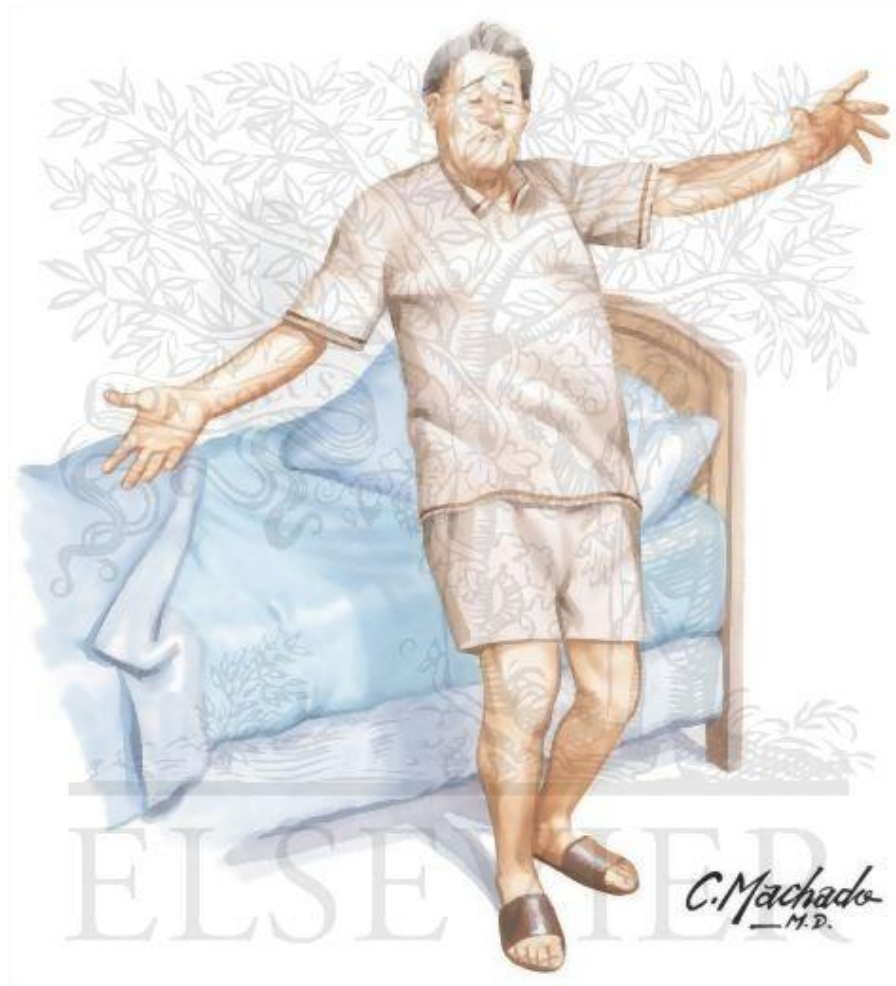
Chẩn đoán dựa
vào siêu âm tim

Suy tim

Tụt huyết áp tư thế

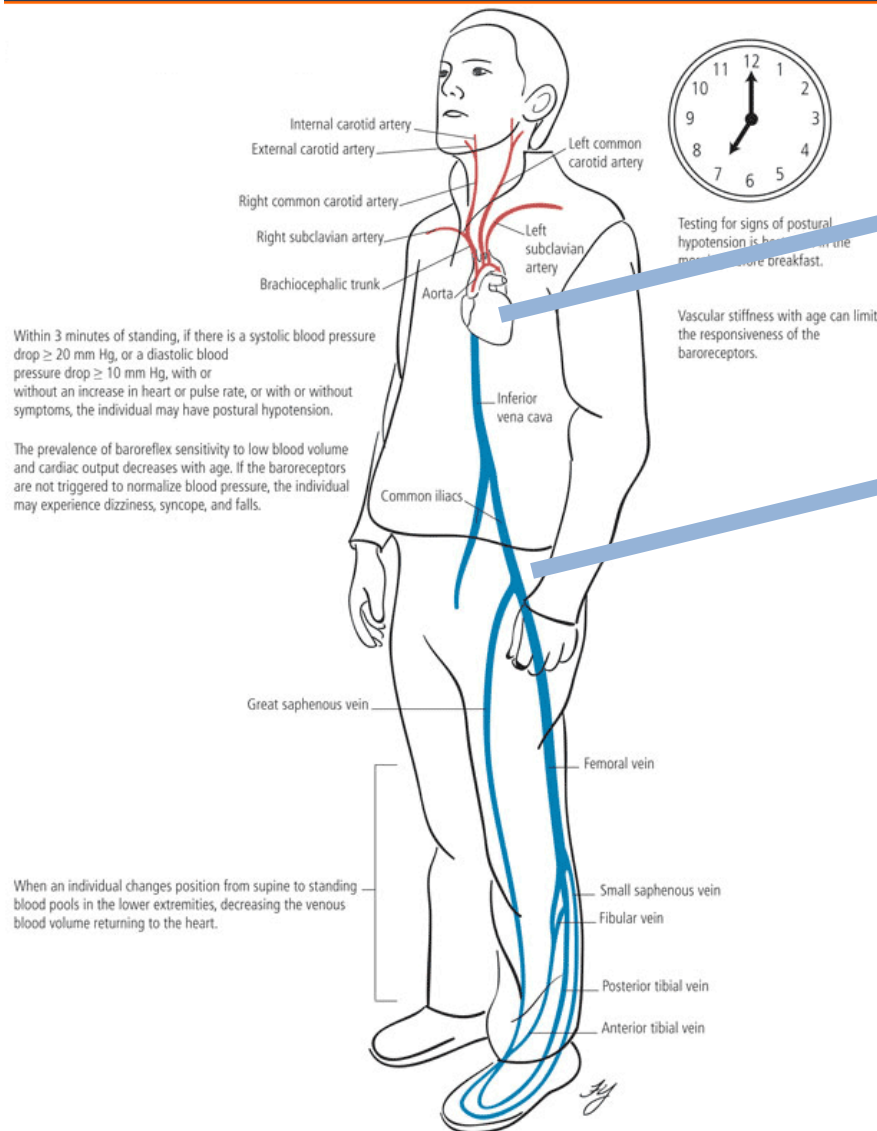

© ELSEVIER, INC. - NETTERIMAGES.COM

Thay đổi huyết áp theo tư thế

Medscape®

www.medscape.com

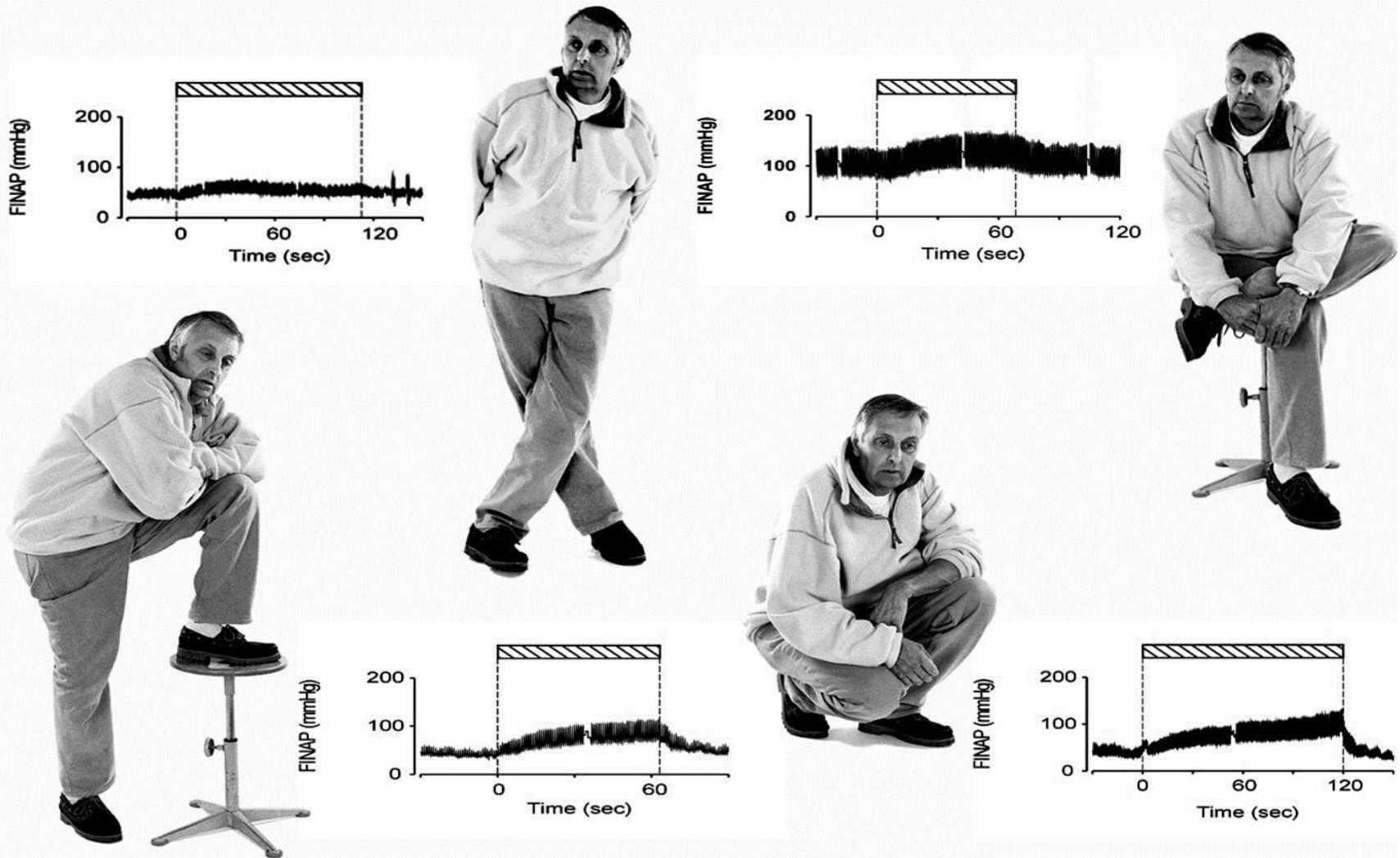

20% lượng máu trong lồng ngực

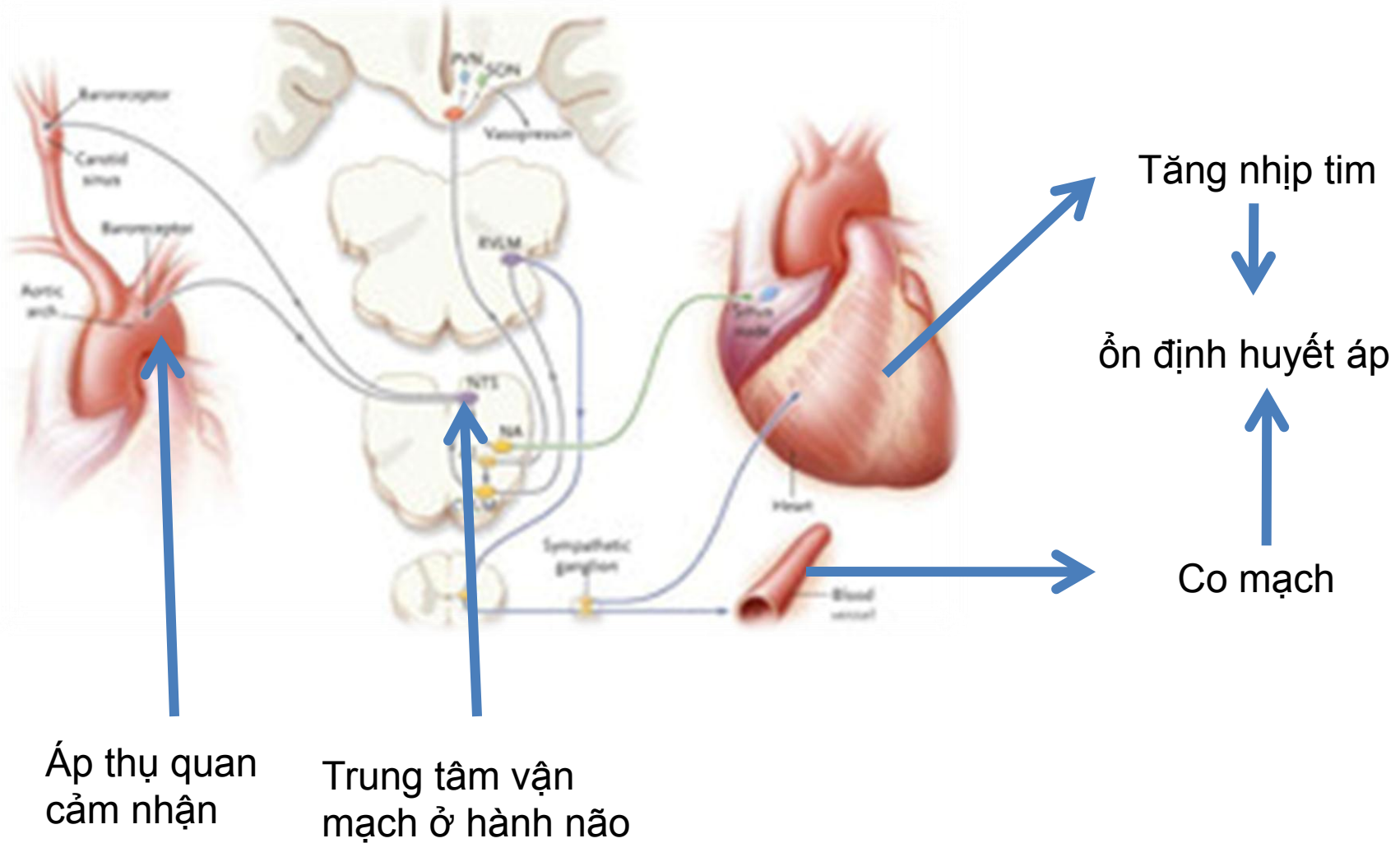
Khi đứng # 500ml máu dồn xuống bụng và chân

Giảm lượng máu về tim

Sự thay đổi huyết áp theo tư thế

Điều chỉnh huyết áp theo tư thế

Nguyên nhân tụt huyết áp tư thế

- Do giảm thể tích tuần hoàn (mất máu, mất nước...)
- Do dùng thuốc dẫn mạch

Vasodilators

- Nitrates
- ACE inhibitors
- Ca^{++} Channel blockers
- Hydralazine
- Alpha-adrenergic blockers

Psychoactive Drugs

- Phenothiazines
- Tricyclic Antidepressants
- Barbiturates
- Narcotics

Diuretics

Drugs associated w/ Torsades de pointes

- Quinidine
- Procainamide
- Amioderone
- Sotalol

Others

- Digitalis
- Insulin
- Marijuana
- Ethanol
- Cocaine

Đo huyết áp theo tư thế

- Nằm đo huyết áp
- Ngồi dậy thõng hai chân xuống giường
- Đo lại huyết áp ở tư thế ngồi

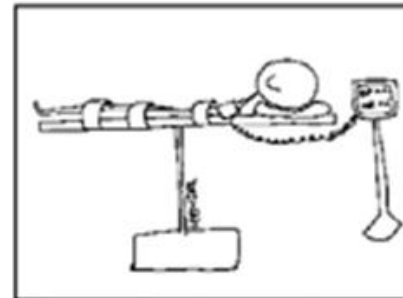
Nghiệm pháp dương tính

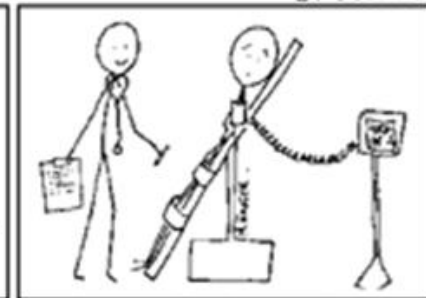
- Mạch > 20 lần/ phút
- Huyết áp giảm hơn 20 mmHg
- Cảm giác xay xẫm, chóng mặt
- Ngất

Nghiệm pháp bàn nghiêng Tilt test

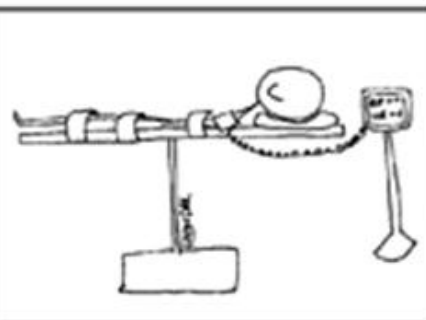
Stage 1: Lie down and relax with monitors attached.

Stage 2: Dr tilts the bed and watches your reaction.

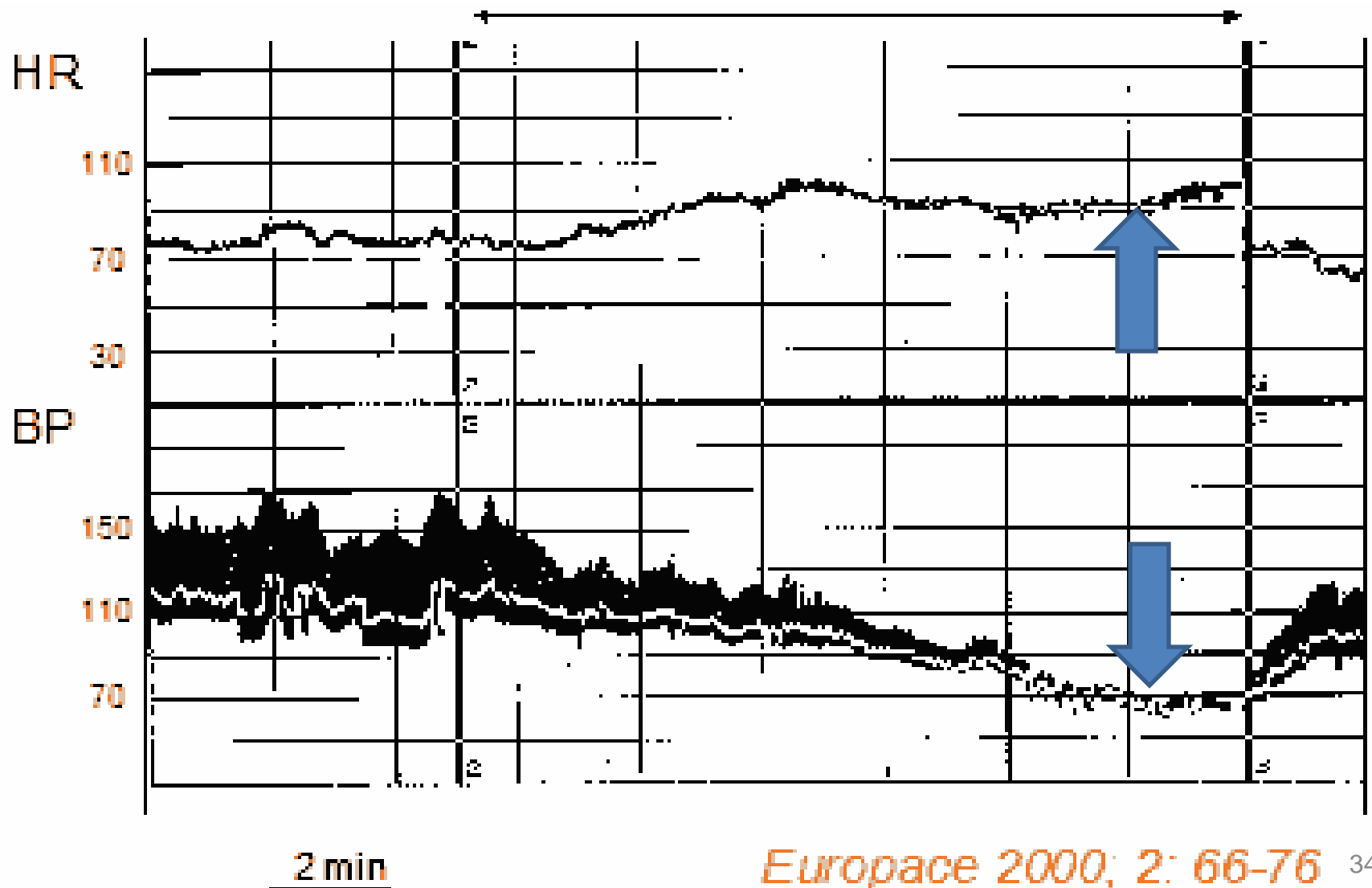

Stage 3: Nurse lies you down again when a) they have the info they want or b) you've had enough.

Stage 4: Lie down and recover.

Kết quả Tilt test

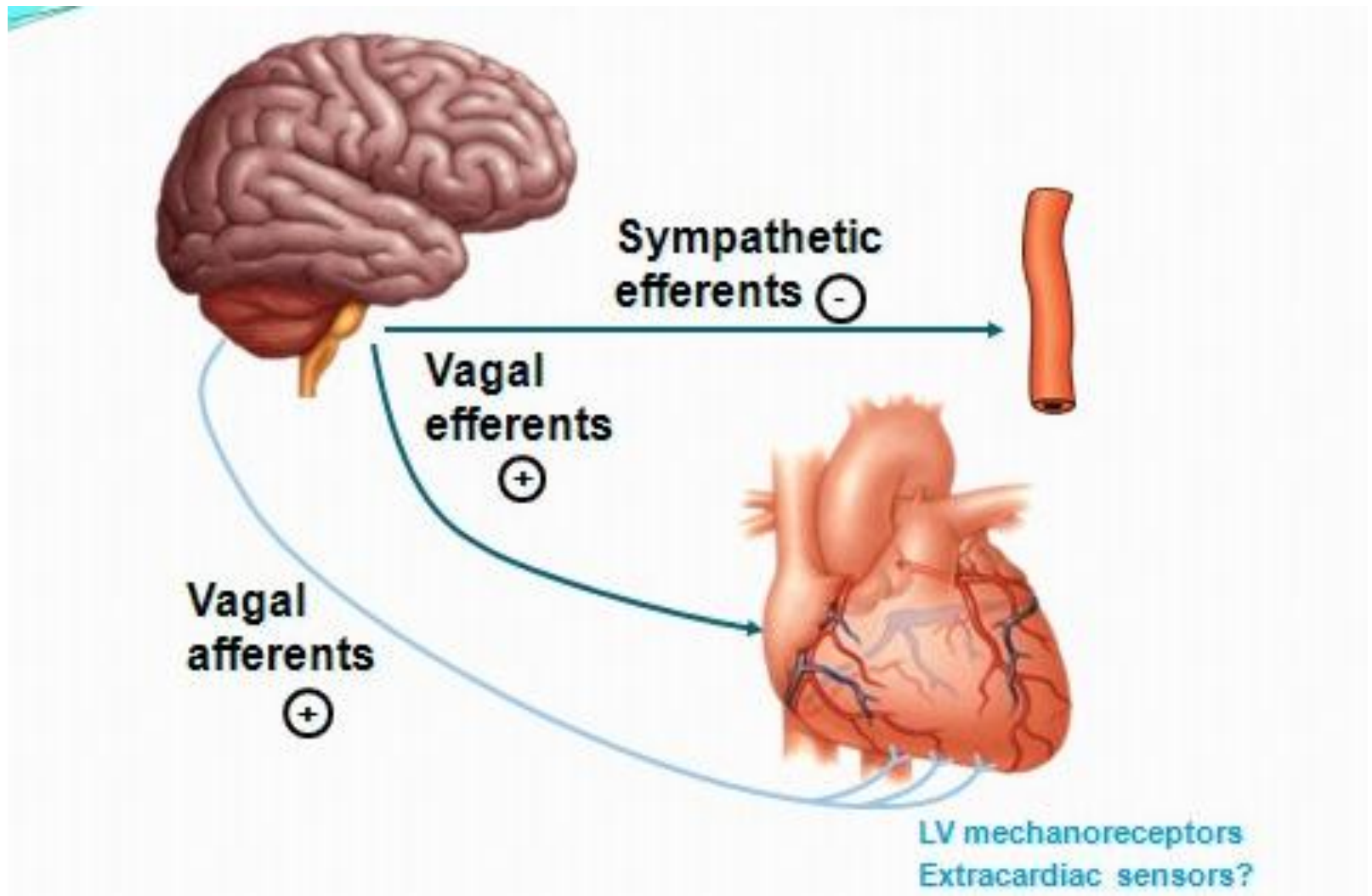

Ngất do đứng (suy nhược)

- Hay gặp người trẻ cao yếu ớt
- Gặp ở tuổi già
- Đứng lên hoặc đứng lâu bệnh nhân thấy choáng váng, hoa mắt rồi ngất, nằm xuống triệu chứng sẽ giảm
- Thường ít nguy hiểm
- Đáp ứng tốt với điều trị nâng đỡ

Phản xạ Bezold-Jarisch

Ngất do phó giao cảm

- Lành tính
- Trẻ tuổi
- Nóng nực
- Căng thẳng
- Xúc động
- Đau đớn

Ngất do căng thẳng quá mức

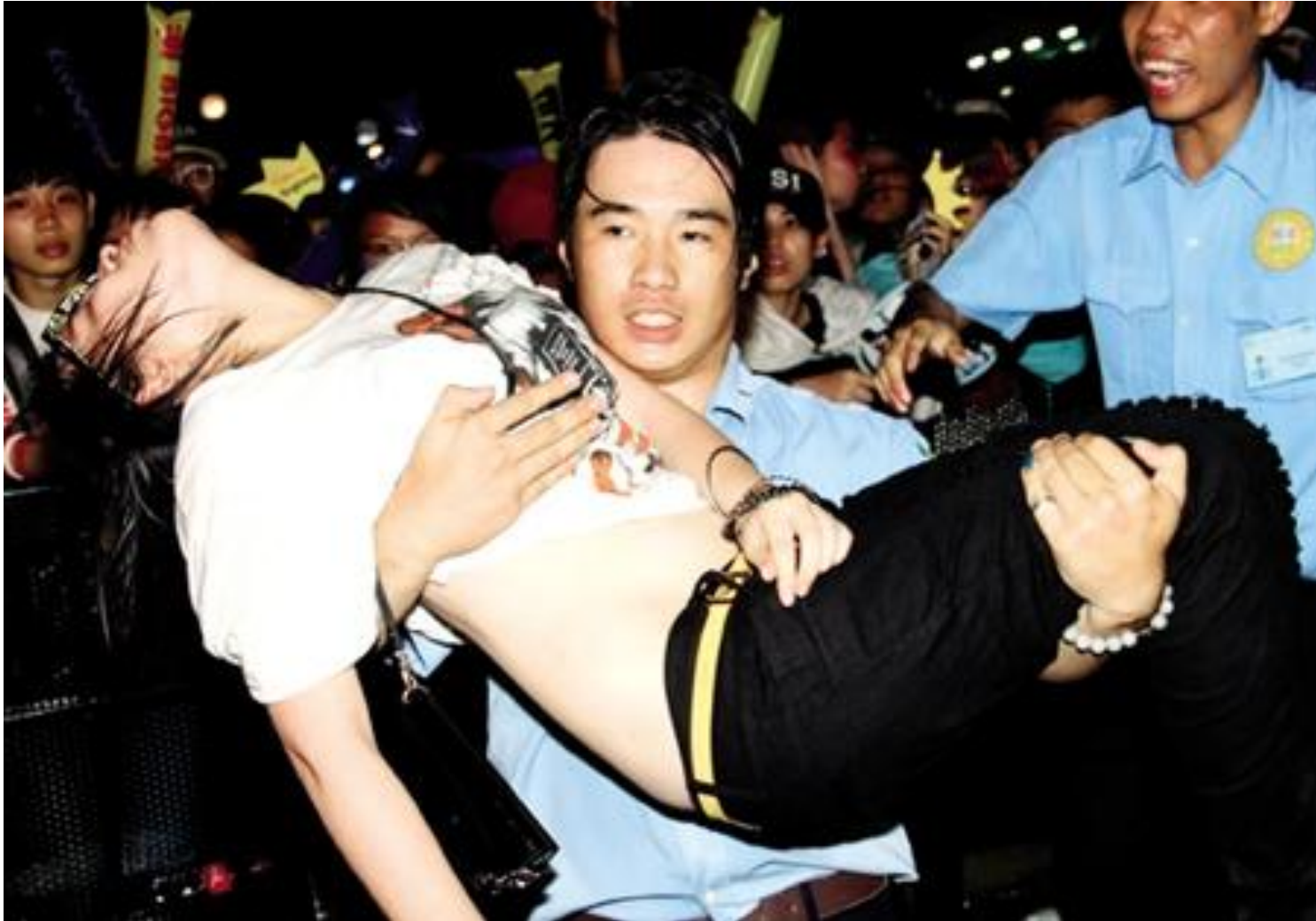

Hiromi Kobayashi của đội bơi nghệ thuật Nhật Bản đã bị ngất trong lần đầu được tham dự Olympic,

Ngất do căng thẳng quá mức

Ngất do quá nóng

Ngất vì quá vui

HLV Lương Trung Dân ngất khi đội Vĩnh Long giành chiến thắng XM V.HP vào chơi trận chung kết với HT. T&T

Ngất vì quá buồn

Ngất khi nghe toà tuyên án tử hình

Nguyên do gia tăng hoạt động xoang cảnh

- Do ho
- Do nuốt
- Lúc đại tiện
- Lúc tiểu tiện

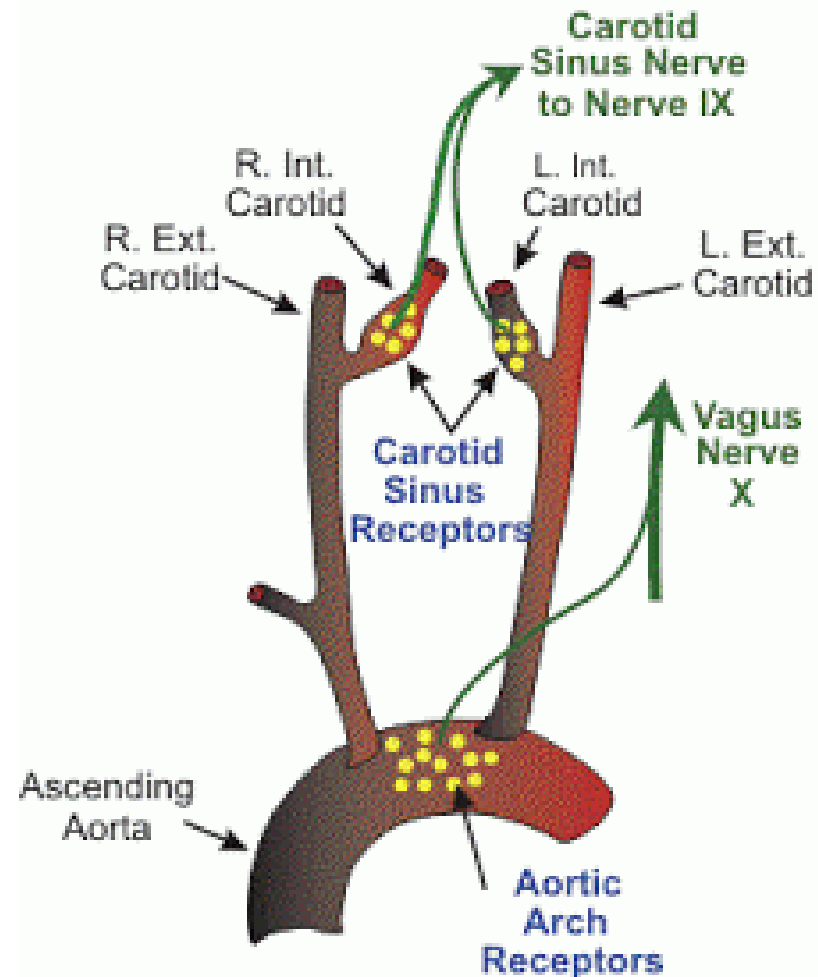

Figure 1. Location and innervation of arterial baroreceptors.

Cách tiếp cận

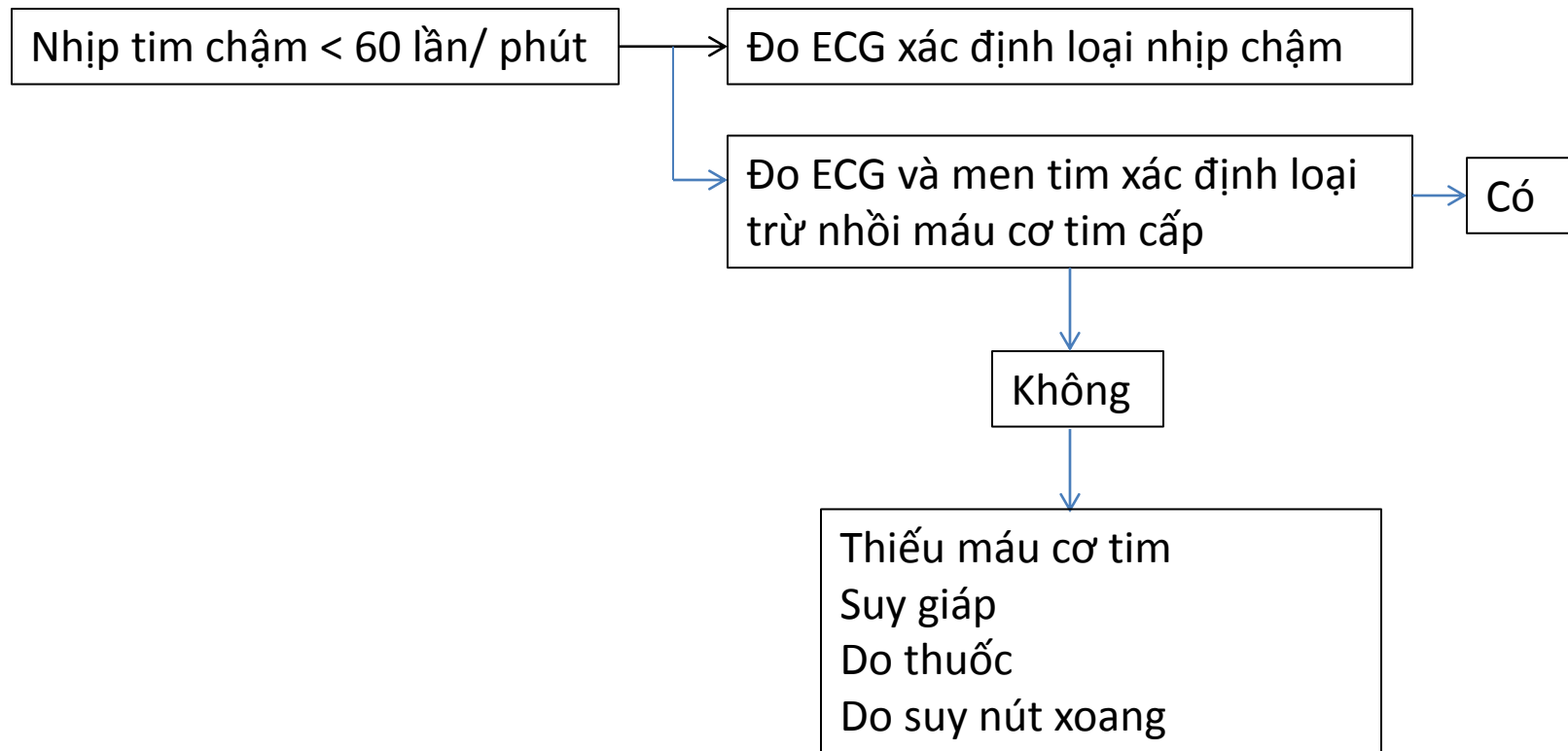
- Hỏi bệnh sử:
  - Bị bao lâu?
    - Mới bị...
    - Đã lâu? → bao lâu và bao nhiêu lần ?
  - Hoàn cảnh khởi phát ngất (đang làm gì)
  - Kiểu khởi phát (đột ngột, từ từ)
  - Ngất khoảng bao lâu ?
  - Triệu chứng kèm theo ngất? (đau ngực, khó thở...)
- Hỏi tiền căn
  - Bệnh tim mạch trước đây? Nếu có là bệnh gì ở đâu chẩn đoán.
  - Thuốc đang sử dụng là thuốc gì?

Cách tiếp cận

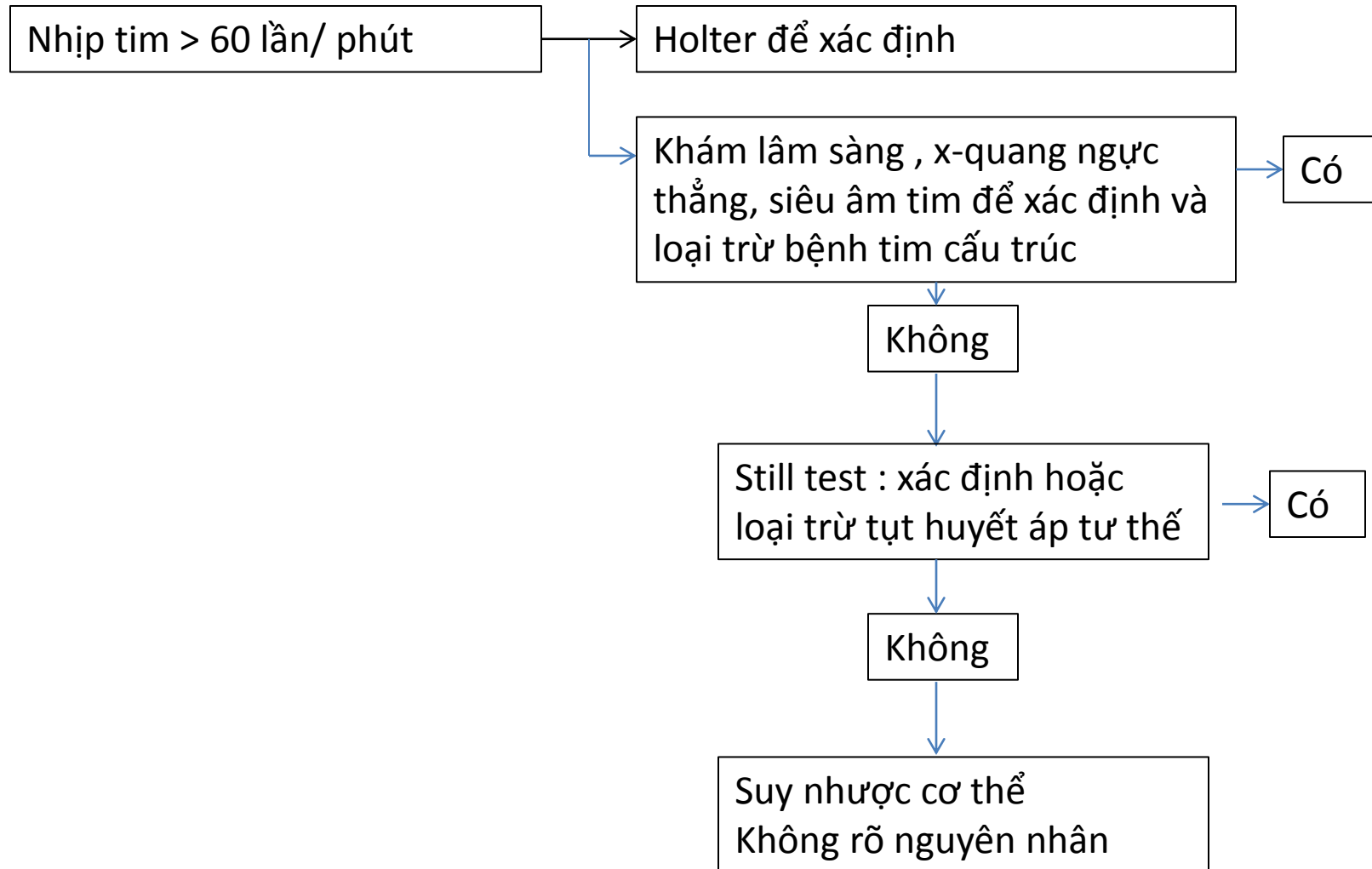
- Khám lâm sàng
  - Mạch, huyết áp
  - Da niêm hồng?
  - Thể trạng → BMI
  - Tim: Vị trí mỏm tim
dấu Harzder?
dấu nảy trước ngực
T1 – T2 rõ/ không rõ ?; đều/ không đều? Tần số ?
P2 mạnh
Âm thổi tại tim
- Cận lâm sàng : ECG

Cách tiếp cận

Cách tiếp cận

Xử trí

- Tại nơi phát hiện:
  - Đánh giá sống còn: bắt mạch cảnh
  - Nằm đầu ngang, chân kê cao
  - Đưa đến đơn vị y tế gần nhất

Xử trí

Xử trí

- Tại đơn vị y tế:
  - Cho bệnh nhân nằm nghỉ ngơi
  - Cấm dịch truyền giữ vein
  - Monitro theo dõi nhịp tim
  - Hỏi bệnh sử
  - Tiến hành cách xét nghiệm cần thiết

**Cám ơn các bạn đã chú ý
Lắng nghe**